

Konferencja „Wsparcie społeczeństwa obywatelskiego w Polsce”

1 23 marca 2016 roku w siedzibie Kancelarii Prezesa Rady Ministrów odbyła się konferencja *Wsparcie społeczeństwa obywatelskiego w Polsce – nowe otwarcie*, która zainaugurowała prace nad założeniami Narodowego Programu Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego. Wzięło w niej udział ponad 400 przedstawicieli organizacji pozarządowych, w tym zaprzyjaźnieni z Ośrodkiem w Zagnańsku prof. Andrzej Tyszkiewicz i Zofia Kaczor-Jędrzycka (1). Na wstępie głos zabrał **Wojciech Kaczmarczyk**, pełnomocnik rządu ds. Społeczeństwa Obywatelskiego, który opowiedział o pracach przygotowawczych poprzedzających konferencję, w tym o ponad 100 spotkaniach których tematem były założenia programowe reform instytucjonalnych ukierunkowanych na rozwój społeczeństwa obywatelskiego.

Otworzyła konferencję premier **Beata Szydło**, (2) która powiedziała, że bardzo liczy na wzrost autentycznej aktywności

2 obywatelskiej dzięki działaniom biorących udział w konferencji przedstawicieli trzeciego sektora. *Zadaniem mojego rządu powiedziała jest dać państwu narzędzia które ułatwią wam osiągnięcie tego celu.* Zwróciła uwagę na to, iż zadaniem organizacji pozarządowych jest pokazywanie drogi rozwoju dla lokalnej społeczności. Tworzenie tzw. polityki obywatelskiej. Dziś w życiu społecznym jest bardzo potrzebny dialog, rozmowa i wzajemne współdziałanie. Należy stworzyć program który będzie wskazywał różnorodne możliwości współpracy bez względu na środowisko. *Państwa działania powiedziała, budują poczucie solidarności w stosunku do kogoś i wokół jakiegoś celu.* Poczucie solidaryzmu społecznego wybrzmiewa w innym wymiarze. Nawiązując do wczorajszego aktu terrorystycznego w Brukseli premier stwierdziła, że Europa nie potrafi sobie poradzić z tym kryzysowym zjawiskiem. Terrorysty w żywe oczy kpią sobie ze standardów europejskich. Piękną rzeczą są gesty ale one są puste, my bowiem potrzebujemy skutecznego solidarnego działania. Jest wymogiem chwili poszukiwanie rozwiązań skutecznych. Europa musi powiedzieć terrorowi stop.

Konkretne, zdecydowane i skuteczne działania są obecnie bardzo potrzebne Europie i Polsce. *Wierzę, że stworzymy razem powiedziała na koniec Beata Szydło, program aktywności*

obywatelskiej. My stworzymy narzędzia a wy będziecie budować wspólnotę i dialog. To jest ważne dla stworzenia także bezpiecznego społeczeństwa Europy.

Po wystąpieniu premier Szydło głos zabrał wicepremier i minister kultury **Piotr Gliński** (3), który przedstawił temat

3 „rozwój społeczeństwa obywatelskiego strategicznym wyborem państwa”. Swoje wystąpienie zaczął od słów *wszyscy pochodzimy z trzeciego sektora*. W kolejnych słowach stwierdził, iż mimo rozwoju sektora obywatelskiego jest jeszcze wiele do zrobienia. Dla zagospodarowania różnych stref życia społecznego w celu niedopuszczenia do konfliktów społecznych. Następnie wymienił główne funkcje społeczeństwa obywatelskiego:

- funkcję wytworzenia zgeneralizowanego zaufania społecznego
- funkcję wymiany lokalnych, narodowych i europejskich wartości
- funkcję edukacji kulturotwórczej tożsamości i
- funkcję solidaryzmu społecznego, takiego który buduje wspólnotę.

Dzięki temu organizacje pozarządowe uruchamiają talenty, ukryte siły społeczne, oraz pobudzają wspólnotowe aspekty życia społecznego. Niestety te funkcje nie wszystkie są dobrze realizowane w naszym kraju. Przyjmuje się, iż jedynie 1/5 społeczeństwa polskiego funkcjonuje w strukturach aktywności obywatelskiej. Jest więc wiele do zrobienia. Szczególnie słabo są rozwinięte funkcje kontrolne. Nie przełamaliśmy enklawowości społeczeństwa obywatelskiego. Naszym wspólnym zadaniem jest budowanie ram dla funkcjonowania organizacji samorządowych. **Mamy wypracować najlepsze narzędzia do stworzenia i funkcjonowania społeczeństwa obywatelskiego.**

14-20% organizacji pozarządowych korzysta z funduszy obywatelskich. Słabo rozwinięty jest sektor prywatny. Z zaangażowanie państwa musi być mądre i wymaga nakładów finansowych ale to najlepsza inwestycja (ludzka). Stopa zwrotu jest największa ale wymaga czasu. Nie jest niestety obliczona na jedną kadencję parlamentu czyli sprawowania władzy. I tu jest problem. *Moim zdaniem, stwierdził premier, jest o wiele za mało środków ale przy dobrze zaplanowanych tych inwestycji nie ma mowy o marnotrawstwie.* I wymienił kilka zasad reformy społeczeństwa obywatelskiego:

- kompleksowość zmian (szeroki zakres zmian i od góry i dołu)
- zasada uspołecznienia (konieczny jest udział organizacji pozarządowych)
- zasada stałego monitorowania zmian (zawsze trzeba to robić)
- zasada powielania dobrych praktyk (nie mogą to być praktyki enklawowe)
- zasada zróżnicowania źródeł finansowania przy budowaniu sektora obywatelskiego

- zasada poszanowania inicjatyw oddolnych
 - zasada przestrzegania mechanizmów samoregulujących
- Te siedem zasad pomogą osiągnąć cele:
- a. wzrost poziomu aktywności obywatelskiej i wprowadzenia zrównoważonego rozwoju (likwidacja białych plam)
 - b. zbudowanie podstaw ekonomicznych sektora (*musimy pamiętać że za 6 lat skończą się fundusze europejskie*)
 - c. pogłębianie świadomości obywatelskiej (wzrost poziomu wyedukowania społeczeństwa obywatelskiego – doprowadzenie do dojrzałej tożsamości tzw. tożsamość wyedukowana)
 - d. pragnienie lepszego zaspakajania naszych potrzeb
- Na zakończenie Piotr Gliński powiedział *chciałbym te cele osiągnąć w ciągu paru lat. Ale to zależy i od władz politycznych i od obywateli.*

Po tym wystąpieniu, głos zabrał minister **Wojciech Kaczmarczyk** (4), który zaprezentował założenia Narodowego

Programu Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego. Omówił cele Programu oraz obszary tematyczne prowadzące do reform instytucjonalnych. Głównym celem jest *uobywatelenie* państwa, a także stworzenie dobrych, przyjaznych warunków prawnych dla rozwoju aktywności obywatelskiej w Polsce. Ponad 400 osobowa publiczność (5) z uwagą wysłuchała, podobnie jak poprzednich mówców, tego wystąpienia.

Kolejnym mówcą był **Wojciech Kolarski**, podsekretarz stanu w Kancelarii Prezydenta RP; Przedstawił rolę organizacji pozarządowych w odbudowie wspólnoty. Podkreślił znaczenie nieformalnej współpracy w sprawach mających na celu troskę o dobro wspólne.

Po przerwie kontynuowano obrady w pięciu panelach tematycznych; prof. Andrzej Tyszka wziął udział w panelu I, któ-

rego tematem były kwestie zmian instytucjonalnych, takich jak reforma Rady Działalności Pożytku Publicznego i propozycja utworzenia Narodowego Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego. Prowadził go Wojciech Kaczmarczyk.

Drugi panel poświęcony był identyfikacji i sposobom przezwyciężenia ustawowych barier rozwoju społeczeństwa obywatelskiego. Moderatorem była Agnieszka Rymśza. W trakcie trzeciego panelu, który prowadził Ryszard Kamiński rozmowa dotyczyła propozycji reform Funduszu Inicjatyw Obywatelskich i rozszerzenia systemu wsparcia przez państwo organizacji pozarządowych poprzez utworzenie Funduszu Inicjatyw Edukacyjnych oraz Funduszu Grantów Instytucjonalnych. Czwarty panel kierowany przez Pawła Lewandowskiego objął temat planowania prestiżu wolontariatu długotrwałego i budowania solidarności międzypokoleniowej. Ostatni piąty panel, prowadzony przez Piotra Krygiera, w którym czynny udział wzięli: Zofia Kaczor – Jędrzycka oraz autor tego materiału, dotyczył edukacji obywatelskiej w szkole i mediach publicznych. Podkreślono konieczność pracy z nauczycielami i dziennikarzami w celu podniesienia na wyższy poziom edukacji obywatelskiej.

Zabierając głos w dyskusji Maciej A. Zarębski przedstawił swoje doświadczenia związane z pracą z młodzieżą szkół w Staszowie i Zagnańsku: prowadzenie Uniwersytetów Młodzieżowych Małych Ojczyzn, programu *Edukacja regionalna i patriotyczna młodzieży w Zagnańsku* oraz projektu związanego z wychowaniem obywatelskim młodzieży w oparciu o wiedzę historyczną zawartą w wydawnictwach Biblioteki Staszowsko-Świętokrzyskiej. Opowiedział także o udziale młodzieży szkolnej w redagowaniu i kolportowaniu pism regionalnych: „Gońca Staszowskiego” i „Gońca świętokrzyskiego”.

Po podsumowaniu dyskusji panelowych w zespołach tematycznych minister W. Kaczmarczyk przedstawił plan dalszej współpracy nad przygotowaniem Narodowego Programu Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego. Zapowiedział powołanie stałych zespołów eksperckich, oraz Rady Działalności Pożytku Publicznego w powiększonym składzie (z 14 do 100 osób) ze znacznie większymi uprawnieniami. Pod koniec roku winna odbyć się kolejna konferencja z udziałem III sektora, poświęcona podsumowaniu prac prowadzonych nad przygotowaniem projektu ustawy o Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego.

Tekst i foto Maciej A. Zarębski

